

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

Кафедра хореографії та музично-інструментального виконавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту культури і мистецтв

О.А. Устименко-Косоріч

« 31 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Концертмейстерський клас

галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня-програма/програми Музичне мистецтво

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту культури і мистецтв
« 31 » серпня 2020 р.

Голова

О.Ф. Руденко

Суми – 2020

Розробник:

Сулім Римма Анатоліївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства

Протокол № 1 від «28 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

О.В. Єременко, доктор педагогічних наук, професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Освітній ступінь магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й, 2-й		1-й, 2-й	
Практичні			
46 год.		10 год.	
Консультації			
4 год.		2 год.	
Самостійна робота			
100 год.		138 год.	
Вид контролю:			
2-й семестр – залік	2-й семестр – залік		
Загальна кількість годин – 150			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрантів за спеціальністю «Музичне мистецтво» з присвоєнням кваліфікації «Магістр музичного мистецтва, концертний виконавець».

Головна мета навчальної дисципліни – підготувати магістрантів до виконавської діяльності концертмейстера шляхом формування акомпаніаторських компетентностей у різних галузях музичного мистецтва (зокрема, акомпанування солістам-вокалістам, хоровим колективам, інструменталістам і хореографам). У процесі вивчення дисципліни магістранти отримують професійну підготовку для концертмейстерської роботи у вокальних, хорових і хореографічних колективах, в оперних театрах і студіях, у вокальних і диригентських класах музичних навчальних закладів культури і мистецтв тощо.

Відповідно до поставленої мети визначаються **завдання курсу**:

- удосконалення концертмейстерських компетентностей магістрантів, необхідних у практичній роботі з вокалістами, хоровими колективами, інструменталістами і хореографами;
- вивчення специфіки вокального, хорового, камерно-інструментального і хореографічного акомпанементу, а також опанування відповідного репертуару;
- виховання у студентів творчого ставлення до виконання партії акомпанементу у відповідності з жанрово-стильовими особливостями музичних творів та особливостями ансамблевого музикування;
- удосконалення вмінь та навичок швидкого читання партії акомпанементу незнайомого ансамблевого твору з аркуша та її транспонування в іншу тональність на основі здобутих теоретичних і методичних знань;
- оволодіння навичками спрощення фактури акомпанементу в перекладеннях балетних творів для різних інструментів;
- створення умов для концертмейстерської практики студентів шляхом залучення їх до активної концертної та просвітницької діяльності.

У процесі вивчення дисципліни у магістрантів формуються такі **фахові компетентності**: здатність створювати, реалізовувати та висловлювати свої власні художні концепції; усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду; здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по інтерпретації музики; здатність інтерпретувати художні образи у виконавській діяльності; здатність збирати та аналізувати, систематизувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації; здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету; здатність

взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу; здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської діяльності; здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві та музичній педагогіці; здатність ефективно використовувати музично-технічні засоби у виконавській діяльності. Крім того, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню **інтегральної компетентності**: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності, а також таких **загальних компетентностей**: здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність до міжособистісної взаємодії; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

2. Передумови для вивчення дисципліни

У процесі опанування навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» магістранти удосконалюють професійні компетентності, набуті раніше в процесі вивчення таких дисциплін, як «Фах», «Камерний ансамбль», «Історія музичного виконавства», «Основи виконавської інтерпретації», «Ансамблеве виконавство», а також музично-теоретичних курсів «Всесвітня історія музики», «Аналіз музичних творів», «Гармонія», «Сольфеджіо», «Поліфонія» та ін. відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра музичного мистецтва, результати навчання за дисципліною «Концертмейстерський клас» передбачають: вдосконалення навичок ансамблевого виконання; поглиблення знань про особливості акомпанування, специфіку взаємодії з солістом (вокалістом або інструменталістом); поглиблення знань про стильову та жанрову будову музичних творів, особливості драматургії тощо.

<p>Знання: специфіки вокального, хорового, камерно-інструментального і хореографічного акомпанементу, а також відповідного репертуару. Уміння: здійснювати концертмейстерську діяльність в різних галузях музичного мистецтва, демонструвати артистизм, майстерність володіння всіма виконавськими засобами гри на фортепіано.</p>	<p>ПРН 1</p>	<p>Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.</p>
<p>Знання: особливостей і змісту концертно-виконавської та репетиційної роботи концертмейстера з учасниками різних музичних та хореографічних колективів. Уміння: здійснювати самостійну і спільну репетиційну роботу з різними ансамблевими колективами в процесі підготовки концертних номерів. Комунікація: взаємодія та комунікація з учасниками різних музичних та хореографічних колективів.</p>	<p>ПРН 2</p>	<p>Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.</p>

<p>Знання: особливостей стилів, жанрів, певної доби, до якої належать музичні твори.</p> <p>Уміння: здійснювати аналіз вокальних, камерно-інструментальних і хорових творів з визначенням особливостей драматургії та художньо-образного змісту.</p>	ПРН 3	Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
<p>Знання: характерних ознак різних музично-естетичних стилів та напрямків.</p> <p>Уміння: здійснювати аналіз характерних ознак різних музично-естетичних стилів та напрямків у музичних творах.</p>	ПРН 4	Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
<p>Знання: змісту художньої інтерпретації музичних творів.</p> <p>Уміння: вибудовувати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.</p>	ПРН 5	Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
<p>Знання: особливостей жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору; змісту виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>Уміння: володіти музично-аналітичними навичками у процесі опанування та інтерпретації музичних творів різних жанрів.</p>	ПРН 6	Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
<p>Знання: термінології музичного мистецтва, його понятійно-категоріального апарату.</p> <p>Уміння: вміло й доцільно використовувати термінологію музичного мистецтва, його понятійно-категоріальний апарат.</p>	ПРН 7	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
<p>Знання: змісту продуктивних форм взаємодії з учасниками музичних і хореографічних колективів у різних закладах культури і мистецтва.</p> <p>Уміння: вибудовувати стосунки співробітництва, реалізовувати взаємодію та діалог.</p> <p>Комунікація: взаємодія з учасниками музичних і хореографічних колективів у процесі концертмейстерської діяльності.</p>	ПРН 11	Здатність співробітництва, діалогу та реалізації продуктивних форм взаємодії у мистецькому закладі.
<p>Знання: специфіки різних галузей музичного мистецтва, змісту мистецьких цінностей, естетичних ідеалів та національної свідомості.</p> <p>Уміння: розвивати мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість у процесі концертмейстерської діяльності.</p> <p>Комунікація: сценічна взаємодія зі слухачами та учасниками музичних і хореографічних колективів.</p>	ПРН 12	Здатність розвивати у суспільстві засобами музичного мистецтва загальнолюдські та мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість.

Для вирішення зазначених завдань професійної діяльності у результаті вивчення дисципліни магістранти повинні **знати**:

- специфіку роботи концертмейстера в різних галузях музичного мистецтва (в ансамблі з вокалістами, інструменталістами різних спеціальностей, хоровими колективами та хореографами);

- основний концертмейстерський репертуар різних стилів і жанрів;
- художньо-виконавські можливості інструмента в ансамблі з різними партнерами (вокалістами, хоровими колективами, інструменталістами і хореографами);
- особливості репетиційної роботи з різними партнерами по ансамблю;
- професійну термінологію; знання італійських назв музичних термінів.

У результаті вивчення дисципліни магістранти повинні **вміти**:

- професійно та художньо виконати партію акомпанементу в ансамблі з вокалістами, хоровими колективами, інструменталістами і на заняттях з хореографії;
- вибудовувати динамічний та тембровий баланс між партіями акомпанементу і партнерів по ансамблю;
- грамотно і вільно читати з аркуша нотний текст незнайомих вокальних, хорових, камерно-інструментальних творів, п'єс танцювальних жанрів, а також перекладення симфонічних і балетних творів;
- транспонувати в іншу тональність фортепіанну партію вокального твору;
- застосовувати набуті концертмейстерські компетентності у процесі репетиційної роботи з виконавцями різних спеціальностей, а також під час концертних виступів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Систематична, цілеспрямована та якісна робота студента над опануванням різних жанрів концертмейстерського репертуару. Студент виконує партію акомпанементу на високому художньо-технічному рівні з творчим та емоційним прочитанням нотного тексту, точним відтворенням авторських позначень темпу, динамічних відтінків, агогічних відхилень, складних ритмічних фігурацій та мелізмів; демонструє артистизм і сценічну культуру; уміння слухати і відчувати партнера; відчуття форми і стилю твору; високий рівень володіння штриховою технікою та звуковими барвами; збалансоване співвідношення ансамблевих партій; високий рівень сформованості навичок читання нот з аркуша і транспонування.
82 – 89	Якісна робота студента над опануванням різних жанрів концертмейстерського репертуару. Студент виконує партію акомпанементу на достатньому технічному рівні з відтворенням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, ритмічних фігурацій та мелізмів; демонструє належний рівень володіння штриховою технікою та звуковими барвами; уміння слухати і відчувати партнера; сценічну культуру; сформованість навичок читання нот з аркуша і транспонування, але недостатньо емоційно та переконливо передає художній образ твору, допускаючи деякі помилки в тексті.

74 – 81	Студент ознайомився з різними жанрами концертмейстерського репертуару, але партію акомпанементу виконує на посередньому технічному рівні з неточним дотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, ритмічних фігурацій та мелізмів; демонструє посередній рівень володіння штриховою технікою та звуком; недостатню сформованість навичок читання нот з аркуша і транспонування; недостатній рівень ансамблевих умінь і навичок.
64 – 73	Несистематична та неякісна робота студента над опануванням різних жанрів концертмейстерського репертуару. Студент виконує партію акомпанементу на посередньому технічному рівні з неточним дотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків, ритмічних фігурацій та мелізмів; допускає багато помилок; демонструє недостатній рівень володіння штриховою технікою та звуком; низький рівень сформованості навичок читання нот з аркуша і транспонування; слабкий рівень ансамблевих умінь і навичок, відсутність артистизму та сценічної культури.
60 – 63	Студент опанував незначну кількість творів концертмейстерського репертуару та ознайомився лише з деякими жанрами. Партію акомпанементу виконує на слабкому технічному рівні, допускає багато помилок, демонструє низький рівень сформованості навичок читання нот з аркуша і транспонування; слабкий рівень ансамблевих умінь і навичок.
35 – 59	Не зараховано з можливістю повторного складання ставиться в тому випадку, якщо студент пропускав індивідуальні заняття, не достатньо працював самостійно над опануванням концертмейстерського репертуару, не підготував певну кількість творів для підсумкового контролю, демонструє низький рівень ансамблевих умінь та недостатню сформованість навичок читання нот з аркуша.
1 – 34	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни ставиться в тому випадку, якщо студент не відвідав жодного індивідуального заняття, самостійно не працював над опануванням концертмейстерського репертуару, демонструє низький рівень читання нот з аркуша, не підготував жодного твору на підсумковий контроль, тому потребує повторного вивчення курсу.

Розподіл балів Залік у II семестрі

РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3				РОЗДІЛ 4			РОЗДІЛ 5				РОЗДІЛ 6				Разом	Сума
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4	T 3.1	T 3.2	T 3.3	T 3.4	T 4.1	T 4.2	T 4.3	T 5.1	T 5.2	T 5.3	T 5.4	T 6.1	T 6.2	T 6.3	T 6.4		
Поточний контроль																								
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	70	100
Контроль самостійної роботи																								
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	30	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики

90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є залік, а також участь магістрантів у фестивалях, конкурсах і концертах.

6. Програма навчальної дисципліни

1. Розділ 1. Особливості роботи концертмейстера у класі вокалу.
2. Розділ 2. Особливості роботи концертмейстера як учасника камерно-інструментальних ансамблів.
3. Розділ 3. Ознайомлення зі специфікою роботи концертмейстера у хорових колективах.
4. Розділ 4. Ознайомлення зі специфікою роботи концертмейстера у хореографічних і балетних класах.
5. Розділ 5. Удосконалення професійних компетентностей концертмейстера у класі вокалу.
6. Розділ 6. Удосконалення професійних компетентностей концертмейстера як учасника камерно-інструментальних ансамблів.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У КЛАСІ ВОКАЛУ.

Тема 1.1. Ознайомлення з вокальним репертуаром шляхом удосконалення навичок читання нот з аркуша.

(Ознайомлення студентів з вокальним репертуаром різних жанрів і стилів у ролі концертмейстера. Оволодіння методикою швидкого читання нот з аркуша партії акомпанементу у вокальних творах).

Тема 1.2. Детальна робота концертмейстера над опануванням партії акомпанементу у вокальних творах різних жанрів.

(Визначення художнього образу твору, ретельна самостійна робота над усіма виконавськими засобами виразності: прийомами звуковидобування, тембральним забарвленням звуків, динамічними відтінками, штрихами, ритмічними і технічними складнощами тощо).

Тема 1.3. Особливості спільної роботи концертмейстера з вокалістом над художнім образом твору.

(Створення спільного виконавського трактування художнього образу твору, визначення його драматургічної концепції та структури, спільна робота над динамічними відтінками та агогічними відхиленнями, над звуковим співвідношенням партій акомпаніатора і вокаліста тощо).

Тема 1.4. Формування навичок транспонування нотного тексту партії акомпанементу у вокальних творах.

(Оволодіння методикою транспонування у вокальних творах нотного тексту партії акомпанементу в іншу тональність: на півтон або тон угору і вниз).

Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ЯК УЧАСНИКА КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ АНСАМБЛІВ.

Тема 2.1. Ознайомлення з репертуаром камерно-інструментальних ансамблів різних складів шляхом удосконалення навичок читання нот з аркуша.

(Ознайомлення студентів з різними видами і жанрами камерно-інструментальних творів та функцією концертмейстера у цих колективах. Удосконалення навичок швидкого читання нот з аркуша партії акомпанементу в ансамблевих творах).

Тема 2.2. Детальна робота концертмейстера у процесі опанування камерно-інструментальних творів.

(Визначення художнього образу твору, ретельна самотійна робота над усіма виконавськими засобами виразності: прийомами звуковидобування, тембральним забарвленням звуків, динамічними відтінками, штрихами, ритмічними і технічними складнощами тощо).

Тема 2.3. Особливості спільної роботи концертмейстера з інструменталістами над художнім образом ансамблевого твору.

(Створення спільного виконавського трактування художнього образу твору, визначення його драматургічної концепції та структури, спільна робота над динамічними відтінками та агогічними відхиленнями, над звуковим співвідношенням всіх ансамблевих партій тощо).

Тема 2.4. Підготовка камерно-інструментальних і вокальних творів до публічного виступу.

(Спільні репетиції з вокалістами та учасниками камерно-інструментального ансамблю в класі та концертній залі, цілісне виконання твору із залученням слухачів, аудіо- або відеозапис власного виконання, аналіз позитивних і негативних сторін, психологічна підготовка до виступу).

Розділ 3. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СПЕЦИФІКОЮ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У ХОРОВИХ КОЛЕКТИВАХ.

Тема 3.1. Ознайомлення з хоровим репертуаром і вибір творів для опанування.

(Ознайомлення студентів з різними видами і жанрами хорових творів та

особливостями роботи концертмейстера з хоровими колективами. Вибір хорових творів для опанування).

Тема 3.2. Детальна робота над опануванням інструментального супроводу до хорових творів.

(Визначення художнього образу твору, ретельна самостійна робота над усіма виконавськими засобами виразності: прийомами звуковидобування, тембральним забарвленням звуків, динамічними відтінками, штрихами, ритмічними і технічними складнощами тощо).

Тема 3.3. Особливості спільної роботи концертмейстера з диригентом і хоровим колективом над художнім образом твору.

(Розуміння специфіки диригентського показу, створення спільного виконавського трактування художнього образу твору, визначення його драматургічної концепції та структури, спільна робота диригента, хору і концертмейстера над динамічними відтінками та агогічними відхиленнями, над звуковим співвідношенням хорових партій та акомпанементу тощо).

Тема 3.4. Формування навичок читання з аркуша хорових партитур з інструментальним супроводом і без супроводу.

(Ознайомлення студентів з методичними особливостями читання з аркуша хорових партитур з інструментальним супроводом і без супроводу).

Розділ 4. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СПЕЦИФІКОЮ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У ХОРЕОГРАФІЧНИХ І БАЛЕТНИХ КЛАСАХ.

Тема 4.1. Особливості репетиційної роботи концертмейстера в хореографічних і балетних колективах.

(Розуміння специфіки хореографічного мистецтва, визначення ролі та функції концертмейстера у хореографічних і балетних колективах.)

Тема 4.2. Вибір та опанування музичного матеріалу для роботи концертмейстера в хореографічних і балетних колективах.

(Ознайомлення студентів з особливостями музичного репертуару на репетиціях хореографічних колективів і класичного балету, а також зі специфікою виконання інструментального супроводу).

Тема 4.3. Опанування творів різних танцювальних жанрів.

(Ознайомлення студентів з різними видами і жанрами танцювальної музики: народні, історичні, бальні, ритуальні, вуличні, сучасні тощо. Читання з аркуша та ескізне опанування творів різних танцювальних жанрів).

Розділ 5. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У КЛАСІ ВОКАЛУ.

Тема 5.1. Вибір вокальних творів і початковий етап ознайомлення з партіями вокаліста і концертмейстера.

(Вибір вокальних творів для опанування, ознайомлення з їх нотним і словесним текстом, визначення образно-емоційного змісту творів, аналіз їх

структури і засобів виразності, опанування партії акомпанементу).

Тема 5.2. Детальна робота над опануванням виконавських засобів виразності у партії акомпанементу до вокального твору.

(Ретельна робота концертмейстера над усіма виконавськими засобами виразності: прийомами звуковидобування, тембральним забарвленням звуків, динамічними відтінками, штрихами, ритмічними і технічними складнощами тощо).

Тема 5.3. Особливості спільної репетиційної роботи концертмейстера і вокаліста над художнім образом твору.

(Створення спільного виконавського трактування художнього образу твору, визначення його драматургічної концепції та структури, спільна робота над динамічними відтінками та агогічними відхиленнями, над звуковим співвідношенням партій вокаліста і концертмейстера тощо).

Тема 5.4. Завершальний етап підготовки вокальних творів до публічного виступу.

(Спільні репетиції з вокалістом у класі та концертній залі, цілісне виконання твору із залученням слухачів, аудіо- або відеозапис власного виконання, аналіз позитивних і негативних сторін, психологічна підготовка до виступу).

Розділ 6. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ЯК УЧАСНИКА КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ АНСАМБЛІВ.

Тема 6.1. Вибір камерно-інструментальних творів і початковий етап ознайомлення з усіма партіями ансамблю.

(Вибір одного камерно-інструментального твору для опанування, попереднє ознайомлення з нотним текстом усіх партій, визначення образно-емоційного змісту твору, аналіз його структури та засобів виразності, початковий етап опанування партії концертмейстера).

Тема 6.2. Детальна робота над партією концертмейстера в камерно-інструментальному ансамблевому творі.

(Ретельне відпрацювання всіх виконавських засобів виразності у партії концертмейстера: робота над звуком, динамічними відтінками, штрихами, ритмічними і технічними складнощами тощо).

Тема 6.3. Особливості репетиційної роботи концертмейстера з інструменталістами у процесі підготовки до концертного виступу.

(Визначення драматургічної ролі та функції партії концертмейстера в діалозі з інструменталістами, налагодження взаємодії з партнерами по ансамблю, а також звукового, тембрального і динамічного співвідношення між партіями різних інструментів).

Тема 6.4. Завершальний етап підготовки камерно-інструментальних і вокальних творів до концертного виступу.

(Спільні репетиції з вокалістами та учасниками камерно-

інструментальних ансамблів у класі та концертній залі, цілісне виконання творів із залученням слухачів, аудіо- або відеозапис власного виконання, аналіз позитивних і негативних сторін, психологічна підготовка до виступу).

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Практ.	Самост. робота	Конс.		Практ.	Самост. робота	Конс.
Розділ 1. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У КЛАСІ ВОКАЛУ								
Тема 1.1. Ознайомлення з вокальним репертуаром шляхом удосконалення навичок читання нот з аркуша.	6	2	4	-	6	-	6	-
Тема 1.2. Детальна робота концертмейстера над опануванням партії акомпанементу у вокальних творах різних жанрів.	7	2	5	-	7	2	6	-
Тема 1.3. Особливості спільної роботи концертмейстера з вокалістом над художнім образом твору.	6	2	4	-	7	-	6	-
Тема 1.4. Формування навичок транспонування нотного тексту партії акомпанементу у вокальних творах.	6	2	4	-	6	-	6	-
Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ЯК УЧАСНИКА КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ АНСАМБЛІВ								
Тема 2.1. Ознайомлення з репертуаром камерно-інструментальних ансамблів різних складів шляхом удосконалення навичок читання нот з аркуша.	6	2	4	-	6	-	6	-
Тема 2.2. Детальна робота концертмейстера у процесі опанування камерно-інструментальних творів.	7	2	5	-	7	2	6	-
Тема 2.3. Особливості спільної роботи концертмейстера з інструменталістами над художнім образом ансамблевого твору.	6	2	4	-	7	-	6	-
Тема 2.4. Підготовка камерно-інструментальних і вокальних творів до публічного виступу.	6	2	4	-	6	-	6	-
Розділ 3. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СПЕЦИФІКОЮ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У ХОРОВИХ КОЛЕКТИВАХ								
Тема 3.1. Ознайомлення з хоровим репертуаром і вибір творів для опанування.	6	2	4	-	6	-	6	-
Тема 3.2. Детальна робота над опануванням інструментального супроводу до хорових творів.	6	2	4	-	6	-	6	-

Тема 3.3. Особливості спільної роботи концертмейстера з диригентом і хоровим колективом над художнім образом твору.	6	2	4	-	7	2	6	-
Тема 3.4. Формування навичок читання з аркуша хорових партитур з інструментальним супроводом і без супроводу.	6	2	4	-	6		6	-
Розділ 4. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СПЕЦИФІКОЮ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У ХОРЕОГРАФІЧНИХ І БАЛЕТНИХ КЛАСАХ								
Тема 4.1. Особливості репетиційної роботи концертмейстера в хореографічних і балетних колективах.	6	2	4	-	6	-	6	-
Тема 4.2. Вибір та опанування музичного матеріалу для роботи концертмейстера в хореографічних і балетних класах.	6	2	4	-	6	-	6	-
Тема 4.3. Опанування творів різних танцювальних жанрів.	6	2	4	-	7	-	6	-
Розділ 5. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА У КЛАСІ ВОКАЛУ								
Тема 5.1. Вибір вокальних творів і початковий етап ознайомлення з партіями вокаліста і концертмейстера.	6	2	4	-	6	-	6	-
Тема 5.2. Детальна робота над опануванням виконавських засобів виразності у партії акомпанементу до вокального твору.	7	2	5	-	6	-	6	-
Тема 5.3. Особливості спільної репетиційної роботи концертмейстера і вокаліста у процесі підготовки до концертного виступу.	7	2	5	-	7	2	6	-
Тема 5.4. Завершальний етап підготовки вокальних творів до публічного виступу.	7	2	5	-	6		6	-
Розділ 6. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ЯК УЧАСНИКА КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ АНСАМБЛІВ								
Тема 6.1. Вибір камерно-інструментальних творів і початковий етап ознайомлення з усіма партіями ансамблю.	6	2	4	-	6	-	6	-
Тема 6.2. Детальна робота над партією концертмейстера в камерно-інструментальному ансамблевому творі.	7	2	5	-	7	-	6	-
Тема 6.3. Особливості репетиційної роботи концертмейстера з інструменталістами у процесі підготовки до концертного виступу.	7	2	5	-	7	2	6	-

Тема 6.4. Завершальний етап підготовки камерно-інструментальних і вокальних творів до концертного виступу.	11	2	5	4	9		6	2
Усього годин:	150	46	100	4	150	10	138	2

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Ознайомлення з вокальним репертуаром шляхом удосконалення навичок читання нот з аркуша.	2	-
2.	Детальна робота над опануванням партії акомпанементу у вокальних творах різних жанрів.	2	2
3.	Особливості спільної роботи концертмейстера з вокалістом над художнім образом твору.	2	
4.	Формування навичок транспонування нотного тексту партії акомпанементу у вокальних творах.	2	-
5.	Ознайомлення з репертуаром камерно-інструментальних ансамблів різних складів шляхом удосконалення навичок читання нот з аркуша.	2	-
6.	Детальна робота концертмейстера у процесі опанування камерно-інструментальних творів.	2	2
7.	Особливості спільної роботи концертмейстера з інструменталістами над художнім образом ансамблевого твору.	2	
8.	Підготовка камерно-інструментальних і вокальних творів до публічного виступу.	2	-
9.	Ознайомлення з хоровим репертуаром і вибір творів для опанування.	2	-
10.	Детальна робота над опануванням інструментального супроводу до хорових творів.	2	-
11.	Особливості спільної роботи концертмейстера з диригентом і хоровим колективом над художнім образом твору.	2	2
12.	Формування навичок читання з аркуша хорових партитур з інструментальним супроводом і без супроводу.	2	
13.	Особливості репетиційної роботи концертмейстера в хореографічних і балетних колективах.	2	-
14.	Вибір та опанування музичного матеріалу для роботи концертмейстера в хореографічних і балетних класах.	2	-
15.	Опанування творів різних танцювальних жанрів.	2	-
16.	Вибір вокальних творів і початковий етап ознайомлення з партіями вокаліста і концертмейстера.	2	-
17.	Детальна робота над опануванням виконавських засобів виразності у партії акомпанементу до вокального твору.	2	-
18.	Особливості спільної репетиційної роботи концертмейстера і вокаліста над художнім образом твору.	2	2
19.	Завершальний етап підготовки вокальних творів до публічного виступу.	2	
20.	Вибір камерно-інструментальних творів і початковий етап ознайомлення з усіма партіями ансамблю.	2	-

21.	Детальна робота над партією концертмейстера в камерно-інструментальному ансамблевому творі.	2	-
22.	Особливості репетиційної роботи концертмейстера з інструменталістами у процесі підготовки до концертного виступу.	2	2
23.	Завершальний етап підготовки камерно-інструментальних і вокальних творів до концертного виступу.	2	
	Усього:	46	10

7. Вимоги до підсумкового контролю:

Залік (у другому семестрі): концертне виконання двох вокальних творів різних жанрів і стилів в дуеті з вокалістом (арія, романс, обробка народної пісні, вокаліз тощо) та однієї інструментальної п'єси у складі камерно-інструментального ансамблю. Протягом першого і другого семестрів студент повинен розширювати свої знання вокального та камерно-інструментального репертуару, ознайомитися зі специфікою роботи концертмейстера у хоровому та хореографічному колективах, а також опанувати твори різних жанрів у формі читання нот з аркуша та в ескізному опануванні.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Авдюшкіна Т. Робота концертмейстера і студента-вокаліста над твором. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 березня 2010 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 14–16.
2. Бойко Н. Сучасний танець у хореографічній підготовці майбутніх учителів. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 6. Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. С. 19–24.
3. Боровик М. Український радянський камерно-інструментальний ансамбль. Київ: Муз. Україна, 1978. 102 с.
4. Гончаренко І. Історико-побутовий танець у змісті підготовки майбутніх вчителів хореографії. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 6. Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. С. 171–176.
5. Горбаньова В. Специфіка концертмейстерської майстерності та шляхи її формування. *Виконавська інтерпретація та сучасний виконавський процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 березня 2010 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 48–49.
6. Грищенко А. Новітні жанри сучасного танцю у молодіжній культурі. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 2 (9). Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. С. 129–134.
7. Громова Н. Особливості роботи концертмейстера з вокалістами. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-*

- практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.).* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 116–118.
8. Громова Н. Педагогічні та психологічні аспекти роботи викладача в концертмейстерському класі. *Виконавська інтерпретація та сучасний виконавський процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 березня 2010 р.)* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 51–53.
 9. Гуренко А. Структурні особливості поліфонічного тематизму в інструментальних ансамблях українських радянських композиторів. *Українське музикознавство. Вип. 21.* Київ, 1986. С. 36–44.
 10. Давидовський К. Глави з книги «Феномен естрадного хвилювання». *Київське музикознавство: зб. ст. Вип. 12.* К., 2003. С. 85–99.
 11. Деркач Я. Діяльність хореографічного колективу в контексті традицій класичного танцю. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць.* Вип. 1 (10). Суми: ФОП Цьома С. П., 2019. С. 66–69.
 12. Єненко І. Деякі аспекти підготовки учнів до концертних виступів. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: мат-ли III Всеукраїнської науково-практичної конференції.* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 73–76.
 13. Захарченко Т. Психологічні умови формування навичок музично-художнього прочитання пісенного матеріалу з аркуша у студентів музично-педагогічних вузів: автореф. дис. ... канд. психолог. наук; спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 1990. 20 с.
 14. Зінкевич О. Камерна музика. Київ: Знання, 1967. 17 с.
 15. Іванова Я. Проблеми роботи концертмейстера у вокальному класі. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 березня 2010 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 84–86.
 16. Інюточкіна Н. Становлення професії піаніста-концертмейстера. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. ст. Вип. 35. Професія «музикант» у часопросторі: історико-культурні метаморфози.* Харків: Вид-во «С. А. М», 2012. С. 76–86.
 17. Карпенко Н. Педагогічні умови формування навичок підбору на слух у майбутніх вчителів музики: навчально-методичний посібник для студентів факультету мистецтв педагогічних університетів. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. 180 с.
 18. Кириленко Т. Ансамблеве музикування у процесі виховання музиканта. *Пролісок: педагогічний досвід: зб. наук.-метод. праць.* Суми: ПП Радзівон О. Л., 2015. С. 43–48.
 19. Коваленко О. Репертуар концертмейстера і методи його формування. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV*

- Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.).* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 230–232.
20. Лисянська Л. Ансамблеве музикування та проблеми оновлення репертуару. *Пролісок: педагогічний досвід: зб. наук.-метод. праць.* Суми: ПП Радзівон О. Л., 2015. С. 67–73.
 21. Малахов Н. Роль та види діяльності концертмейстера. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 бер. 2010 р.).* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 135–137.
 22. Ніколаєва Г. Особливості роботи концертмейстера хору. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.).* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 248–249.
 23. Овчарова І. Оптимізація засвоєння пісенного репертуару на заняттях з акомпанементу. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.).* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 251–252.
 24. Панченко О. Розвиток навичок читання нот з аркуша. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 бер. 2010 р.).* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 166–168.
 25. Петренко М. Авторський текст як основа буття музично-ансамблевого твору. *Учитель – учень: ідея спадкоємності та новаторства в музичній культурі України (до пам'ятних дат Р. М. Глієра, Б. М. Лятошинського, І. Ф. Карабиця: зб. ст. та матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (23–24 квітня 2015 р.).* Суми: ТОВ ВПП «Фабрика друку», 2015. С. 96–99.
 26. Петренко М. Критерії та показники сформованості інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музики у процесі концертмейстерської підготовки. *Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін: зб. матеріалів Всеукраїнської відкритої наук.-практ. конф.* Суми: Вінніченко М. Д., 2011. С. 145–146.
 27. Петренко М. Сутність інтерпретаційної концертмейстерської діяльності. *Творчість П. І. Чайковського в контексті музичної культури України: традиції та сучасність: матеріали Всеукр. наук. конф. (15–16 травня 2014 р., Суми – Тростянець).* Суми: ТОВ ВПП «Фабрика друку», 2014. С. 93–96.
 28. Пікалова Л. Транспонування та читання з листа в курсі загального та спеціалізованого фортепіано. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.).* Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 258–259.
 29. Повзун Л. Специфіка сприйняття музичного тексту камерних творів

- концертмейстером-ансамблістом. *Текст музичного твору: практика і теорія: зб. ст. Вип. 7*. Київ, 2001. С. 259–270.
30. Погода О., Круглова Є. Деякі аспекти формування концертмейстерської майстерності. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 261–263.
31. Рожко С. Становлення концертмейстерського мистецтва: від акомпаніатора до майстра. *Мистецькі пошуки: зб. наук. метод праць. Вип. 3*. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2013. С. 144–148.
32. Рязанкіна О. Роль ансамблю у вихованні молодого музиканта. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 279–281.
33. Свиридова В. Роль піаніста-концертмейстера у підготовці вокаліста до концертного виступу: теоретичні аспекти. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць. Вип. 1 (10)*. Суми: ФОП Цьома С. П., 2019. С. 87–91.
34. Сулім Р., Сайко А. Теоретико-методичні аспекти формування навичок читання нот з аркуша у майбутніх вчителів музичного мистецтва. *Творчість П. І. Чайковського в контексті музичної культури України: традиції та сучасність: матеріали Всеукр. наук. конф. (15–16 травня 2014 р., Суми – Тростянець)*. Суми: ТОВ ВПП «Фабрика друку», 2014. С. 117–125.
35. Трофимець К. Багатожанровість у народній хореографії. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць. Вип. 2 (9)*. Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. С. 188–192.
36. Харитонов Б. Деякі питання інструментально-ансамблевого виконавства. *Українське музикознавство. Вип. 7*. Київ: КДК, 1972. С. 217–233.
37. Шарабрін Л. Розвиток навичок гри в ансамблі. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 березня 2010 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 256–259.
38. Шепелева Н. Когнітивна структура концертмейстера хору. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 316–318.
39. Юшко Т. Уроки концертмейстерства та камерного ансамблю в сучасній практиці викладача загального та спеціалізованого фортепіано. *Дослідження. Досвід. Спогади: зб. наук. і наук.-метод. праць. Вип. 5*. Київ, 2004. С. 192–203.

Додаткові:

1. Анотований бібліографічний довідник літератури з питань камерного ансамблю для викладачів, студентів та учнів музичних навчальних закладів. Київ, 1991. 31 с.
2. Боровська Л. Постановка концертних номерів у контексті роботи з дитячим

- художнім колективом хореографічного відділення ДШМ. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 1 (8). Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. С. 13–18.
3. Горбаньова В. Психолого-педагогічні засади концертмейстерського мистецтва. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 217–218.
 4. Ду Ц. Піаніст-концертмейстер: специфіка творчої діяльності. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 1 (8). Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. С. 46–51.
 5. Калашник С. Формування сучасного майбутнього фахівця-хореографа у процесі орієнтування та оволодіння танцювальною культурою африканського континенту. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 2 (9). Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. С. 34–39.
 6. Косилова О., Зіноватна Л. Навчальний посібник «Виховання піаніста-концертмейстера». *Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін: зб. матеріалів Всеукраїнської відкритої наук.-практ. конф.* Суми: Вінніченко М. Д., 2011. С. 92–94.
 7. Кучмєєва Н. Особливості виконання та значення вправ у класі фортепіанного ансамблю. *Пролісок: педагогічний досвід: зб. наук.-метод. праць*. Суми: ПП Радзівон О. Л., 2015. С. 63–66.
 8. Овчиннікова Л. Специфіка професійних якостей концертмейстера в музичній школі та школі мистецтв. *Пролісок: педагогічний досвід: зб. наук.-метод. праць*. Суми: ПП Радзівон О. Л., 2015. С. 73–77.
 9. Овчиннікова Л. Особливості роботи концертмейстера з учнями шкіл естетичного виховання. *Учитель – учень: ідея спадкоємності та новаторства в музичній культурі України (до пам'ятних дат Р. М. Глієра, Б. М. Лятошинського, І. Ф. Карабиця: зб. ст. та матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (23–24 квітня 2015 р.)*. Суми: ТОВ ВПП «Фабрика друку», 2015. С. 91–96.
 10. Плужник Є. Виховний потенціал українського народного танцю. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 6. Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. С. 192–197.
 11. Радченко А. Деякі аспекти роботи концертмейстера в період вивчення студентами джазових стандартів. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 18–19 березня 2010 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2010. С. 190–192.
 12. Свиридова В. До проблеми осмислення професії концертмейстера в художньо-естетичному ракурсі. *Мистецькі пошуки: зб. наук. праць*. Вип. 1 (8). Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. С. 105–109.
 13. Удосконалення навичок гри в ансамблі двох фортепіано в чотири руки: метод. рекомендації для муз. училищ. Київ, 1988. 36 с.
 14. Школьнік С., Бєсшапошнікова Т. Викладання дисципліни «Акомпанемент» як

засіб досягнення виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 320–321.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Навчальна дисципліна передбачає використання двох фортепіано, народних, духових і струнних інструментів, технічних засобів навчання, друкованих та інтернет-джерел інформації, а також наявність обладнання, необхідного для роботи в класі вокалу, хорового диригування та хореографії.